Van:	Algemeen Bestuur Veiligheidsregio Flevoland
Aan:	Gemeenteraden in Flevoland
Datum:	1 december 2021
Betreft:	College- en raadsinformatiebrief in verband met taakdifferentiatie brandweer

Inleiding
Landelijk bestaat sinds 2019 discussie over het huidige brandweerstelsel, dat gebaseerd is op een combinatie van vrijwillige en beroepsbrandweer. Elementen uit de rechtspositie van de brandweervrijwilligers blijken in strijd met Europese regelgeving en met jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. Hierdoor kan de huidige situatie niet ongewijzigd in stand blijven.

In 2019 is daarom een landelijke denktank opgericht om de mogelijkheden te onderzoeken om een fundamenteel onderscheid te maken tussen brandweervrijwilligers en beroepsmedewerkers. Het Veiligheidsberaad[1] heeft op 21 juni 2021 in het overleg met de minister ingestemd met de verkenning van deze denktank en opdracht gegeven om een implementatieplan op te stellen voor het afschaffen van consignatie[2] en kazernering.

Juridische context
In de Tweede Kamer is uitgebreid gesproken over de juridische noodzaak tot aanpassing. Op verzoek van de Kamer heeft de Minister van Justitie en Veiligheid een zogenaamde 'third opinion' laten uitvoeren. Op 14 oktober jl. is de Tweede Kamer geïnformeerd over de bevindingen van dit derde juridische onderzoek. De conclusie hiervan is in lijn met de eerdere onderzoeken van Pels Rijcken (2018) en professor Verburg (2019). Concreet betekent dit dat landelijk verder invulling gegeven wordt aan de opdracht om een implementatieplan op te stellen voor het afschaffen van consignatie en kazernering.

"De conclusie van de hoogleraren Boogaard, Cuyvers en Verburg is dat het Nederlandse stelsel van vrijwillige brandweer grotendeels kan worden gehandhaafd en dat het goed verdedigbaar is dat taakdifferentiatie niet vereist wordt door Europees recht. Dit geldt onder de voorwaarden dat de rechtspositie van brandweervrijwilligers expliciet gebaseerd wordt op het concept van vrijwilligheid en het contrast tussen vrijwillige brandweer en beroeps wordt verscherpt. Daarmee is het naar het oordeel van Boogaard, Cuyvers en Verburg juridisch aangewezen om de door de denktank taakdifferentiatie geformuleerde bouwsteen 1 te implementeren. Dit betekent concreet dat de huidige categorieën van geconsigneerde en gekazerneerde vrijwilligers, die vrijwilligheid en beroeps vermengen, in beginsel dienen te verdwijnen."[3]

Situatie en consequenties voor Flevoland
In Flevoland wordt de brandweerzorg uitgevoerd vanuit vijftien brandweerposten. Elf van deze posten worden bemenst door vrijwilligers, die incidenteel ondersteund worden door beroepskrachten. Vier kazernes kennen een gemengde bezetting van beroeps, gekazerneerde vrijwilligers en (vrije instroom) vrijwilligers. Het moeten stoppen met de inzet van gekazerneerde vrijwilligers op de vier kazernes met een mengvorm van personeel heeft regionaal grote impact op de kwaliteit van de brandweerzorg. In Lelystad en Almere blijven in dat geval onvoldoende voertuigen over om tijdig ter plaatse te zijn.

[1] Landelijk overleg van de voorzitters veiligheidsregio's
[2] Consignatie is dienst waarbij de vrijwilliger buiten de kazerne beschikbaar moet blijven om te worden opgeroepen.
[3] https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail/2021Z17997/2021D38625

In de andere gemeenten betekent dit dat de inzet van een tweede voertuig of een ondersteuningsvoertuig (zoals een hoogwerker/ladderwagen) langer op zich zal laten wachten. Het afschaffen van de gekazerneerde vrijwilligers leidt tot een tekort aan medewerkers in de roosterdienst. Om de capaciteit in het rooster op niveau te houden zal er extra beroepscapaciteit ingezet moeten worden. In totaal bedraagt de extra benodigde capaciteit circa 52 fte.

Doordat al lange tijd gesproken wordt over taakdifferentiatie en duidelijkheid over het toekomstperspectief voor gekazerneerde vrijwilligers tot voor kort ontbrak, is er op dit moment al sprake van een tekort aan gekazerneerde vrijwilligers. Hierdoor is er al langere tijd sprake van onderbezetting in het rooster.

Bestuurlijke uitgangspunten
Het vervangen van gekazerneerde vrijwilligers door beroepsbezetting in combinatie met een andere inzet van vrijwilligers, vraagt om een zorgvuldige implementatie en een ingroeipad van enkele jaren. Uitgangspunt daarbij is dat de huidige gekazerneerde vrijwilligers waar mogelijk behouden blijven voor de organisatie. Dat kan op termijn zijn een rol als beroeps, parttimer of vrije instroom vrijwilliger.

Een tweede belangrijk uitgangspunt is dat uitgegaan wordt van landelijke financiering. De totale landelijke financiële consequenties voor het aanpassen van het brandweerstelsel (het afschaffen van consignatie – en kazerneringsverplichtingen) zijn geschat op circa 40 miljoen euro op jaarbasis. De kosten voor de implementatie in Flevoland worden geraamd op 4,1 miljoen euro structureel. Het Veiligheidsberaad heeft als voorwaarde gesteld dat de minister van Justitie en Veiligheid alle incidentele en structurele kosten op zich neemt. De minister heeft tot nu toe geen toezeggingen gedaan omtrent de financiën. Ook is nog onduidelijk indien sprake is van vergoeding door het rijk, op welke wijze deze compensatie ten goede komt aan de veiligheidsregio’s, aangezien niet voor elke regio de consequenties even groot zijn.

Besluit en vervolgproces
Landelijke besluitvorming wordt begin 2022 verwacht, na afronding van de formatie. Het Algemeen Bestuur heeft op 1 december 2021 gesproken over voorgaande bestuurlijke uitgangspunten en de consequenties voor Flevoland.

Vooruitlopend op landelijke besluitvorming is besloten tot de versterking van de beroepsformatie om daarmee de effecten van taakdifferentiatie die zich nu al voordoen, te ondervangen. De formatie-uitbreiding in 2022 wordt voorgefinancierd uit de daartoe getroffen Algemene Reserve van 2,1 mln. Deze incidentele kosten maken deel uit van de claim die bij het rijk ingediend zal worden.